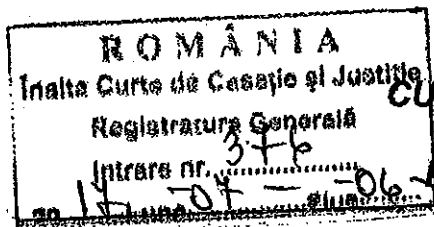

R O M Â N I A
CURTEA DE APEL TÂRGU-MUREȘ
COLEGIUL DE CONDUCERE

Nr. 1709/30.06.2017

CURTEA DE APEL TÂRGU-MUREȘ

RECURS ÎN INTERESUL LEGII

În temeiul dispozițiilor art. 471 alin. (1) din Codul de procedură penală, Colegiul de conducere al Curții de Apel Târgu Mureș sesizează Înalta Curte de Casație și Justiție cu recurs în interesul legii în privința modalității de calcul a termenului de 5 zile în care propunerea de prelungire a arestării preventive se depune la judecătorul de drepturi și libertăți (art. 235 alin. 1 C. pr. pen), pentru a se pronunța asupra următoarei chestiuni de drept: **care este modalitatea de calcul a termenului de 5 zile în care propunerea de prelungire a arestării preventive se depune la judecătorul de drepturi și libertăți (art. 235 alin. 1 C. pr. pen), cea prev. de art. 269 alin. 2, 4 C. pr. pen. sau cea prev. de art. 271 C. pr. pen.**

Analiza jurisprudenței naționale în privința modalității de calcul a termenului de 5 zile în care propunerea de prelungire a arestării preventive se depune la judecătorul de drepturi și libertăți (art. 235 alin. 1 C. pr. pen) a identificat problema de drept referitoare la calculul acestui termen, potrivit art. 269 alin. 2, 4 C. pr. pen. sau potrivit art. 271 C. pr. pen. Problema de drept s-a ivit ca urmare a faptului că legiuitorul nu a prevăzut în mod expres natura acestui termen, modalitatea de calcul și nici sancțiunea nerespectării lui, precum și ca urmare a pronunțării Deciziei nr. 336/2015, în care se reține cu privire la natura juridică a termenului reglementat de art. 235 alin. 1 C. pr. pen, că acesta este un **imperativ, peremptoriu.**

Într-o primă opinie, se consideră că termenul de 5 zile prev. de art. 235 alin. 1 C. pr. pen. este un termen privind măsurile preventive sau restrictive de drepturi și se calculează potrivit art. 271 C. pr. pen, respectiv pe zile pline (ziua de la care începe și cea în care se sfârșește termenul intră în durata acestuia). S-a apreciat că acesta este un termen procedural de regresie, care se calculează pe zile pline în sensul invers al curgerii timpului. Această concluzie rezultă din interpretarea literală a sintagmei folosite de legiuitor „5 zile înainte de expirarea duratei arestării preventive” coroborat cu prevederile art. 271 C. pr. pen., care instituie

R O M Â N I A
CURTEA DE APEL TÂRGU-MUREȘ
COLEGIUL DE CONDUCERE

dispoziții derogatorii în materia măsurilor preventive pentru asigurarea celerității soluționării cauzei. Potrivit acestui text de lege, ziua și ora de la care începe și cea la care se sfârșește intră în durata acestuia. Calcularea termenelor procedurale în materia măsurilor preventive, conform art. 269 C. pr. pen., ar conduce la situații neacceptabile, cum ar fi că termenul de 5 zile de la înregistrarea dosarului, prevăzut de art. 204 al. 4 C. pr. pen., pentru soluționarea contestației formulate de inculpat să fie în fapt de 7 sau 9 zile (dacă ultima zi cade într-o zi nelucrătoare), termenul de 24 de ore în care trebuie prezentat inculpatul arestat în lipsă în fața judecătorului de drepturi și libertăți, conform art. 231 al. 4 C. pr. pen., să fie de 26 de ore sau termenul de 24 de ore în care reprezentantul Ministerului Public trebuie să sesizeze judecătorul de drepturi și libertăți în cazul în care au intervenit temeuri noi care conduc la revocarea măsurii să fie tot de 26 de ore.

În acest sens, au fost pronunțate hotărârile penale aflate la **Anexa 1**: filele 1 - 86 cuprind un număr de **3 încheieri penale** pronunțate de către judecătorii de cameră preliminară de la diferite instanțe din circumscripția a 3 **Curți de Apel**, prin care **termenul de 5 zile prev. de art. 235 alin. 1 C. pr. pen. a fost calculat potrivit art. 271 C. pr. pen., adică pe zile pline, respectiv:**

- ☐ instanțe din circumscripția Curții de Apel Bacău - 1 încheiere penală;
- ☐ instanțe din circumscripția Curții de Apel Iași - 1 încheiere penală și
- ☐ instanțe din circumscripția Curții de Apel Târgu-Mureș - 1 încheiere penală.

În cea de-a doua opinie, se consideră că termenul se calculează potrivit art. 269 alin. 1, 2 C. pr. pen. (nu se socotește ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua în care acesta se împlinește). În susținerea acestei opinii s-au invocat considerentele Deciziei CCR nr. 336/2015, în care se reține cu privire la natura juridică a termenului reglementat de art. 235 alin. 1 C. pr. pen. că acesta este unul imperativ, peremptoriu. S-a mai arătat că, în materia procedurii penale, „termenul” este intervalul de timp înăuntrul căruia sau până la care se pot ori trebuie îndeplinite anumite activități sau acte în cadrul procesului penal, de asemenea, este data la care sau intervalul de timp înăuntrul căruia ori până la care se poate îndeplini, nu este permis a se îndeplini sau trebuie

ROMÂNIA
CURTEA DE APEL TÂRGU-MUREȘ
COLEGIUL DE CONDUCERE

îndeplinit un act, o activitate sau o măsură procesuală ori exercitat un drept procesual, o sancțiune ori măsură de drept penal, după caz. Prin instituția termenului, astfel cum este reglementată în art. 268 - 271 C. pr. pen., legea asigură îndeplinirea actelor procedurale în intervalele de timp impuse de succesiunea firească a etapelor procesuale menite să garanteze îndeplinirea actului de justiție. Spre deosebire de termenele substanțiale, care asigură ocrotirea drepturilor și intereselor legitime în caz de restrângere a acestora, termenele procedurale impun efectuarea în ritm rezonabil a tuturor operațiunilor specifice fiecărei faze procesuale, în vederea realizării scopului procesului penal, fără a împiedica aflarea adevărului sau lezarea în vreun fel a drepturilor și intereselor legitime ale părților.

În raport cu caracterul și efectele lor termenele procedurale au fost clasificate în termene peremptorii (imperative) - acelea înăuntrul duratei cărora trebuie să fie îndeplinit sau efectuat un act, termen ce creează o limitare, actul trebuind efectuat înainte de împlinirea termenului; dilatorii (prohibitive) - acelea care nu îngăduie îndeplinirea sau efectuarea unui act decât după expirarea duratei lor; orânduitorii (de recomandare) - acele termene care fixează o perioadă de timp pentru efectuarea unor acte procesuale sau procedurale determinate, iar în caz de nerespectare, nu atrag sancțiuni procesuale pentru actul neefectuat, dar pot atrage sancțiuni disciplinare ori amendă judiciară pentru persoanele care aveau obligația să îl respecte. Totodată, după sancțiunea ce intervine în caz de nerespectare, termenele sunt: absolute (cominatorii), care atrag, în caz de nerespectare, consecințe referitoare la validitatea actului îndeplinit; relative (de recomandare) sunt acelea care, în caz de nerespectare, nu atrag efecte în privința actului îndeplinit.

Curtea Constituțională a reținut că una dintre garanțiile cele mai puternice pentru asigurarea îndeplinirii actelor procesuale și procedurale potrivit prescripțiilor legii o constituie sancțiunea procesual penală, care constă fie în pierderea unor drepturi procesuale, fie în lipsirea de valabilitate a actelor procesuale și procedurale ori a măsurilor procesuale dispuse sau efectuate cu încălcarea condițiilor impuse de norma de procedură. Sancțiunile privind nerespectarea termenelor procedurale derivă din principiul legalității procesului penal, enunțat de art. 2 C. pr. pen. și consfințit prin dispozițiile art. 23 alin. 12 din Legea fundamentală, și sunt reglementate în cuprinsul normelor procesual penale ale art. 268

R O M Â N I A
CURTEA DE APEL TÂRGU-MUREȘ
COLEGIUL DE CONDUCERE

alin. 1 - 3 și anume: decăderea din exercițiul unui drept, nulitatea actului făcut peste termen și încetarea unei măsuri procesuale temporare.

Cât privește sancțiunea decăderii din exercițiul unui drept, reglementată de art. 268 alin. 1 C. pr. pen., aceasta constă în pierderea unui drept procesual care nu a fost exercitat în termenul peremptoriu prevăzut de lege și privește actul efectuat, atrăgând nulitatea acestuia, ce decurge din faptul că persoana care a îndeplinit actul pierduse exercițiul dreptului procesual privitor la acel act. Așadar, consecința efectuării unui act după ce subiectul a pierdut facultatea procesuală de a-l efectua este lipsirea lui de efecte juridice. Aceasta, de vreme ce actele procesuale și procedurale sunt instrumentele juridice care permit efectivă înfăptuire a procesului penal, iar pentru a-și produce efectele juridice cerute de lege, ele trebuie îndeplinite și efectuate de organele judiciare și de părți în conformitate cu dispozițiile legii.

Prin urmare, termenul de 5 zile prevăzut de dispozițiile art. 235 al. 1 C. pr. pen. este definit de Curtea Constituțională ca fiind un termen procedural, respectiv un termen înăuntrul căreia sau până la care se pot ori trebuie îndeplinite anumite activități.

În consecință, termenele procedurale se calculează, potrivit art. 269 C. pr. pen., fără a se lua în calcul nici ziua de la care curge termenul și nici ziua la care se împlinește.

În acest sens, au fost pronunțate hotărârile penale aflate la **Anexa 2**: filele 1-75 care cuprind un număr de **10 încheieri penale** pronunțate de către diferitele instanțe din circumscripția a **6 Curți de Apel**, prin care **termenul de 5 zile prev. de art. 235 alin. 1 C. pr. pen. a fost calculat potrivit art. 269 alin. 2, 4 C. pr. pen., adică pe zile libere**, respectiv:

- ☐ instanțe din circumscripția Curții de Apel Brașov - 1 încheiere penală;
- ☐ instanțe din circumscripția Curții de Apel Cluj - 4 încheieri penale;
- ☐ instanțe din circumscripția Curții de Apel Iași - 2 încheieri penale;
- ☐ instanțe din circumscripția Curții de Apel Oradea - 1 încheiere penală;
- ☐ instanțe din circumscripția Curții de Apel Suceava - 1 încheiere penală și
- ☐ instanțe din circumscripția Curții de Apel Târgu Mureș - 1 încheiere penală.

R O M Â N I A
CURTEA DE APEL TÂRGU-MUREȘ
COLEGIUL DE CONDUCERE

În doctrină, s-a exprimat următoarea opinie potrivit căreia „După criteriul sensului de calcul, acest termen este de regresivitate, calculându-se în sensul invers al curgerii timpului, începând cu data stabilită ca limită a exercitării dreptului procesual, spre trecut. Fiind vorba despre un termen procesual stabilit pe zile, calcularea sa are loc, conform art. 269 alin. 1, 2 C. pr. pen., pe zile libere, ziua de la care începe să curgă termenul și ziua în care acesta se împlinește, nesocotindu-se.” (I. Tocan, în M. Udriș – coord, Codul de procedură penală. Comentariu pe articole, ed. 2, Ed. C.H. Beck, București, 2017, p. 1107).

II. Dispoziția legală supusă dezlegării: art. 235 alin. 1 Cod de procedură penală potrivit căruia:

„(1) Propunerea de prelungire a arestării preventive împreună cu dosarul cauzei se depun la judecătorul de drepturi și libertăți cu cel puțin 5 zile înainte de expirarea duratei arestării preventive”.

III. Dezlegarea chestiunii de drept ar trebui să plece de la faptul că, pe de o parte, legiuitorul nu a prevăzut natura acestui termen, modalitatea de calcul și nici sancțiunea nerespectării lui, iar pe de altă parte, prin Decizia nr. 336/2015, Curtea Constituțională a motivat la pct. 24-27 următoarele:

„24. În continuare, cu privire la definirea „termenului” în materia procedurii penale, Curtea reține că acesta este intervalul de timp înăuntrul căruia sau până la care se pot ori trebuie îndeplinite anumite activități sau acte în cadrul procesului penal, de asemenea, este data la care sau intervalul de timp înăuntrul căruia ori până la care se poate îndeplini, nu este permis a se îndeplini sau trebuie îndeplinit un act, o activitate sau o măsură procesuală ori exercitat un drept procesual, o sancțiune ori măsură de drept penal, după caz. Prin instituția termenului, astfel cum este reglementată în art. 268 - 271 din Codul de procedură penală, legea asigură îndeplinirea actelor procedurale în intervalele de timp impuse de succesiunea firească a etapelor procesuale menite să garanteze îndeplinirea actului de justiție. Spre deosebire de termenele substanțiale, care asigură ocrotirea drepturilor și intereselor legitime în caz de restrângere a acestora, termenele procedurale impun efectuarea în ritm rezonabil a tuturor operațiunilor specifice fiecărei faze procesuale, în vederea realizării scopului procesului penal, fără a împiedica aflarea

R O M Â N I A
CURTEA DE APEL TÂRGU-MUREȘ
COLEGIUL DE CONDUCERE

adevărului sau lezarea în vreun fel a drepturilor și intereselor legitime ale părților.

25. În raport cu caracterul și efectele lor termenele procedurale au fost clasificate în termene peremptorii (imperative) - acelea înăuntrul duratei cărora trebuie să fie îndeplinit sau efectuat un act, termen ce creează o limitare, actul trebuind efectuat înainte de împlinirea termenului; dilatorii (prohibitive) - acelea care nu îngăduie îndeplinirea sau efectuarea unui act decât după expirarea duratei lor; orânduitorii (de recomandare) - acele termene care fixează o perioadă de timp pentru efectuarea unor acte procesuale sau procedurale determinate, iar în caz de nerespectare, nu atrag sancțiuni procesuale pentru actul neefectuat, dar pot atrage sancțiuni disciplinare ori amendă judiciară pentru persoanele care aveau obligația să îl respecte. Totodată, după sancțiunea ce intervine în caz de nerespectare, termenele sunt: absolute (cominatorii), care atrag, în caz de nerespectare, consecințe referitoare la validitatea actului îndeplinit; relative (de recomandare) sunt acelea care, în caz de nerespectare, nu atrag efecte în privința actului îndeplinit.

26. Curtea reține că una dintre garanțiile cele mai puternice pentru asigurarea îndeplinirii actelor procesuale și procedurale potrivit prescripțiilor legii o constituie sancțiunea procesual penală, care constă fie în pierderea unor drepturi procesuale, fie în lipsirea de valabilitate a actelor procesuale și procedurale ori a măsurilor procesuale dispuse sau efectuate cu încălcarea condițiilor impuse de norma de procedură. Sancțiunile privind nerespectarea termenelor procedurale derivă din principiul legalității procesului penal, enunțat de art. 2 din Codul de procedură penală și consfințit prin dispozițiile art. 23 alin. (12) din Legea fundamentală, și sunt reglementate în cuprinsul normelor procesual penale ale art. 268 alin. (1) - (3), și anume: decăderea din exercițiul unui drept, nulitatea actului făcut peste termen și încetarea unei măsuri procesuale temporare.

27. Cât privește sancțiunea decăderii din exercițiul unui drept reglementată de art. 268 alin. (1) din Codul de procedură penală, aceasta constă în pierderea unui drept procesual care nu a fost exercitat în termenul peremptoriu prevăzut de lege și privește actul efectuat, atrăgând nulitatea acestuia, ce decurge din faptul că persoana care a îndeplinit actul pierduse exercițiul dreptului procesual privitor la acel act. Așadar, consecința efectuării unui act după ce subiectul a pierdut facultatea procesuală de a-l efectua este lipsirea lui de efecte juridice.

ROMÂNIA
CURTEA DE APEL TÂRGU-MUREȘ
COLEGIUL DE CONDUCERE

Aceasta, de vreme ce actele procesuale și procedurale sunt instrumentele juridice care permit efectivă înfăptuire a procesului penal, iar pentru a-și produce efectele juridice cerute de lege, ele trebuie îndeplinite și efectuate de organele judiciare și de părți în conformitate cu dispozițiile legii."

IV. Solicitarea este admisibilă, fiind identificate și atașate sesizării hotărâri judecătorești definitive din care rezultă că problema de drept a fost soluționată în mod diferit.

Anexăm prezentel și adresele prin care ne-au fost comunicate hotărârile solicitate de la cele 13 Curți de Apel, în conținutul cărora se face referire și la practica instanțelor din circumscripția fiecărei Curți.

În considerarea argumentelor prezentate, apreciem că termenul de 5 zile prev. de art. 235 alin. 1 C. pr. pen. se calculează potrivit art. 271 C. pr. pen. pentru considerentele arătate la prima opinie expusă anterior.

Având în vedere cele prezentate, vă solicităm să constatați că problema de drept ce formează obiectul sesizării a fost soluționată diferit în practica instanțelor judecătorești și, printr-o decizie obligatorie, să stabiliți modul unitar de interpretare și aplicare a dispozițiilor art. 235 alin. 1 din Codul de procedură penală.

COLEGIUL DE CONDUCERE AL CURȚII DE APEL TÂRGU-MUREȘ